систему психокорекційних процедур щодо поліпшення якості дитячо-батьківських відносин [3].

Таким чином, гіпотеза про те, що існує зв'язок між типом сімейного виховання і порушенням соціалізації молодших школярів, знайшла своє підтвердження в результатах дослідження.

Список використаних джерел:

1. Бондарчук О. І. Психологія сім'ї: курс лекцій / О. І. Боднарчук. К.: МАУП, 2001. 96 с.

2. Кравченко Т.В. Теоретико-методичні засади соціалізації дітей шкільного віку у взаємодії сім'ї і школи: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / Т.В. Кравченко. К., 2010. 40 с.

3. Коноваленко С.В. Коммуникативные способности и социализация детей 5-9 лет. Комплекс коррекционно-развивающихся знаний и психологических тренингов. Картинный материал.М.: «Издательство Гном и Д», 2001.48 с.

4. Ізотова Є. І. Індивідуалізація професійної діяльності педагогів і психологів і її вплив на соціалізацію молодших школярів / Є.І. Ізотова // Психологія і школа. 2010. № 1. С. 24–39.

5. Ціннісна складова соціалізації особистості дитини в умовах сьогодення: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. 23.04.2020 р., м. Дніпро, КЗВО «ДАНО» ДОР» / Наук. ред. В. В. Сиченко, О. В. Ковшар, В. В. Шинкаренко, С. В. Майданенко. Дніпро. 278 с.

УДК 37(09)+373.2.015.311

МОНТЕССОРІ-ПЕДАГОГІКА ЯК СУЧАСНА ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ І РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Т. М. Сняткова,
викладач кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

В останні десятиріччя в Україні відбувається процес активного пошуку шляхів реформування дошкільної освіти. Досить ефективним виявляється звернення до зарубіжного досвіду, зокрема, авторських педагогічних систем. Творцем однієї з таких є видатний італійський педагог – Марія Монтессорі. На жаль, дошкілля нашої країни отримало можливість приєднатися до Монтессорі-

руху лише у 90-ті рр. XX ст. Але опанування її ідей, адаптація їх на теоретичному та практичному рівнях відбувається дуже повільно.

Різні аспекти педагогічної спадщини М. Монтессорі досліджували вітчизняні науковці: А. Андрушко, В. Бондар, І. Дичківська, Б. Жебровський, А. Ільченко, Т. Пономанська, Н. Прибильська, Т. Михальчук, К. Сумнітельний, Ю. Чопик.

У новому Базовому компоненті дошкільної освіти пріоритетним у діяльності закладів визнано збереження самоцінності дошкільного дитинства. В основу цього документу покладено ідеї гуманістичної педагогіки, природовідповідності та дитиноцентризму [1, с.3].

Таким чином, впровадження оновленого Стандарту забезпечує визнання значимості й вагомості дошкільного дитинства, вносить зміни у педагогічну взаємодію «педагог-дитина», підвищує вимоги до якості дошкільної освіти.

Зміст дошкільної освіти заснований на принципі педагогіки партнерства, де вихователь – фасилітатор розвитку дитини. До педагога висувається ряд вимог компетентісного характеру: забезпечити поважне ставлення до кожної дитини; забезпечити підтримку індивідуальності та ініціативи через створення умов для вільного вибору діяльності, прийняття рішень, вираження власних думок і почуттів, сприяти розвитку комунікативних навичок, які дозволяють вирішувати конфліктні ситуації.

Сучасна дошкільна освіта стоїть перед проблемою відбору ефективних педагогічних методик та технологій, здатних задовольнити вимоги часу стосовно розвитку підростаючого покоління. Саме тому актуальним стає вивчення та осмислення потенціалу тих педагогічних систем і методик особистісно орієнтованого характеру, які посіли міцне місце в освітньому просторі, довели свою ефективність та продуктивність.

Педагогічна система Марії Монтессорі – це не педагогічна технологія для механічного використання, а філософія життя; система широкого спектру застосування, що дає гарні результати як в роботі з дітьми, які мають певні проблеми у розвитку, так і з дітьми «у нормі».

Це система підготовки не до школи, а до реального життя, яка реалізується через концепцію спеціально підготовленого середовища із врахуванням сензитивних періодів розвитку дитини. Вона сучасна, бо пропонує у якості основної форми навчання самоосвіту і самонавчання; зорієнтована на інноваційну освіту; формує потребу в освіті протягом усього життя [2, с. 167].

М. Монтессорі у власній педагогічній теорії робить акцент на двох факторах: «всеоточуючому розумі» дитини та значенні спеціально «підготовленого середовища» для розвитку. Філософська концепція «підготовленого середовища» включає складові: свобода і ліміти; структура і

порядок; природність і реальність; краса і атмосфера; спеціальні матеріали; соціальне життя. Особливу роль М. Монтессорі відводить особистості педагога, завдання якого – спостерігати та допомагати у відповідь на заклик дитини «Допоможи мені зробити це самому» [3, с.17].

Виходячи із дуже поверхневого огляду основних положень педагогічної системи М. Монтессорі, можна констатувати, що вона є не тільки однією з кращих гуманістичних педагогічних систем, але й несе в собі всі головні компоненти особистісно орієнтованої концепції освіти.

Система, що була створена більше ста років тому, залишається актуальною і ефективною для сьогодення. Вона заснована на науковому розумінні закономірностей розвитку дитини. У 1998 році ЮНЕСКО визнало метод, розроблений Марією Монтессорі, як такий, що здійснив великий вплив на педагогічну думку XX століття. Однодумець та близький друг італійки Е. М. Стендінг у книзі «Революція Монтессорі в освіті» писав: «…метод Монтессорі базується на основних характеристиках життя, притаманних всім живим організмам, і тому він буде залишатися актуальним стільки, скільки триватиме саме життя. Неможливо уявити, що від такого методу, одного разу введеного в педагогіку, можна відмовитися» [4, с. 20].

На думку досвідченого Монтессорі-педагога, психолога О. Баканової перебування дитини у Монтессорі-групі сприяє розвитку таких якостей, як комунікабельність; толерантність; вміння приймати рішення; відповідальність; творчість і креативність; лідерські, організаційні здібності; уміння концентруватися на поставленій задачі; розуміння власних потреб і реальна оцінка можливостей; здатність планувати діяльність; віра в себе та власні сили. В сучасній психології сукупність перерахованих якостей має назву «емоційний інтелект». Володіння ним дозволяє людині адаптуватися в сучасному світі та бути затребуваною. На останньому Всесвітньому економічному форумі у Давосі були визначені професійні навички, які потрібні будуть працівникам у майбутньому. Серед інших названо емоційний інтелект.

Таким чином, Монтессорі-педагогіку можна вважати освітою майбутнього. Її унікальність і перспективність в тому, що вона розвиває не тільки інтелект в традиційному розумінні, а саме емоційний інтелект, який і дозволить дитині бути успішною.

Подальшої роботи потребує розробка методичних рекомендацій щодо впровадження Монтессорі-педагогіки в систему сучасної дошкільної освіти.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти України (нова редакція). Дата оновлення: 12.01.2021. URL: https://mon.gov.ua/ua/news/novij-bazovij-komponent-

doshkilnoyi-osviti-zabezpechit-pidvishennya-yiyi-yakosti-ta-vidpovidnist-mizhnarodnim-standartam-sergij-shkarlet

2. Дичківська І. М., Пониманська Т. І. М. Монтессорі: теорія і технологія: навч. посіб. Київ: Слово, 2009. 304 с.

3. Крутій К. Педагогіка Марії Монтессорі: руйнуємо міфи. *Дошкільне виховання*. 2020. (№ 10). С. 16-20.

4. Стендинг. Э. М. Революция Монтессори в образовании. Санкт-Петербург: ООО «ИПК «Береста», 2015.

УДК: 370+370. 711+071+371.397+305.234

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ І РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Г.Ю. Боброва,
аспірантка спеціальності 053 «Психологія»
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Науковий керівник:
О. В. Мамічева,
доктор психологічних наук, професор,
декан факультету спеціальної освіти
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Проблема навчання і розвитку дітей набуває широкої актуальності, оскільки інклюзивний простір стає доступним для всіх дітей і надає право на рівний доступ до якісної освіти. Але ж, є питання, які виникають в процесі роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Їх пізнавальна діяльність може бути обумовлена різноманітними причинами індивідуальних розбіжностей фізіологічних можливостей. Це може бути, по-перше: діапазон вікових розходжень дітей з порушенням психічного розвитку, які йдуть до школи. В одному й тому ж класі навчаються діти, яким до початку навчання в школі виповнилося шість-сім років. По-друге: залишаються інші розбіжності біологічного характеру (генетична спадкоємність, умови протікання вагітності та народження дитини тощо). По-третє, існує ще й так звана культурно-педагогічна «спадкоємність» (тобто розходження у виховному рівні сім'ї, за умовами виховання дитини в дошкільному та шкільному віці) [1,4].

Дослідження проблеми організації, розвитку та диференціації навчально-ігрової діяльності дітей молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами за допомогою дидактичних ігор (Х. Кваша) свідчать, що дидактична